

Kõrghariduse hindamise arengusuunad

Eestlaste hariduslembus on saanud sellel suvel järjekordse kinnituse. Kõrgkoolidesse esitati kokku rohkem sisseastumisavaldusi kui oli keskkoolilõpetajaid. Maailmarekordit see suhtarv ei tähenda, sest paljud kasutasid võimalust kandideerida üheaegselt mitmesse ülikooli või ühes kõrgkoolis mitmele erialale.

Majanduslik surutis kogu ühiskonnas suurendab noorte motivatsiooni kõrghariduse omandamiseks. Mida rohkem on üliõpilasi, seda väiksem on potentsiaalsete töötajate arv, ning mida vähem on häid töökohti, seda rangemad on nõudmised kandidaatide haridustasemele.

Möödunud õppeaasta oli eesti hariduselus suhteliselt stabiilne, hariduse juhtimisel ning hindamisel ei tehtud olulisi radikaalseid otsusi. Kuigi haridus on juba oma iseloomult alalhoidlik ning väärtusi säilitav, võiks algaval õppeaastal jälgida hariduse paari vald-

Mart Susi
Concordia Ülikooli rektor

konda kõrgendatud tähelepanuga.

Kuidas käituda olukorras, kus õppekavade akrediteeritus nii avalik- kui eraõiguslikes kõrgkoolides on kujunemas normiks? Lähemal ajal on enamikul kõrgkoolidest õigus väljastada riiklike diplomeid. Kaob võimalus ülikoolide ja kõrgkoolide jaotamiseks tunnuse alusel, kas nende diplom on riiklikult tunnustatud. Ei tohi muidugi unustada, et õppekava akrediteerimist on võimalik taotleda alles siis, kui esimesed üliõpilased on peaaegu kogu stuudiumi läbinud. Akrediteeringu puudumist nimetatud põhjusel ei saa

vaadata puudusena, vaid see on osa kõrghariduse hindamise loogikast.

Paljud küsivad: kuhu edasi? Kui enamusel on riiklik akrediteering, siis millised hindamisalused nüüd kasutusele võtta, kuhu püüelda? Vastus saab olla ainult üks – mitte kuhugi. Nii sise-riiklikult kui rahvusvaheliselt on riiklik akrediteering ainus diplomi tunnustamise alus, ning kellel see olemas, on maksimumi saavutanud. See on sama kui Euroopa Liidu (EL) liikmeks saanult küsida, mida ta edasi teeb. Võib ja püüelda NATO-sse, kuid see ei vähenda EL liikmelisuse tähtsust.

Tõenäoliselt tekib mõnel pool huvi kuuluda erinevatesse rahvusvahelistesse organisatsioonidesse, mis ühendavad teatud erialasid õpetavaid ülikoole. Siin on tegemist rohkem klubilise kuuluvuse ning sotsiaalse suhtlemise vormiga, mis on oluline spetsialiseeritud ülikoolidele. Kõrghariduses ei ole olemas ÜRO-d ega

NATO-t. Ning kui rahvusvaheline õigus omab prioriteeti rahvusliku üle, siis kõrghariduse hindamisel on vastupidi.

Paralleelselt võib tekkida ettepanekuid Eesti-siseste edetabelite loomiseks erinevate erialade lõikes. Näiteks, et õigusteadust on kõige mainekam õppida ülikoolis X. USA-s on selleks välja töötatud küllaltki objektiivne metoodika, mida võiks ka Eesti oludele kohandada. Siin tuleb arvestada muu hulgas töandjate hinnanguid lõpetajate teadmiste, lõpetajate tööhõivet, õppejõudude akadeemilist kvalifikatsiooni, kui nimetada vaid mõned elemendid. Kui mitte muud, siis elevust tekitaks niisuguste võrdlustabelite koostamine kindlasti.

Tänaseks võib öelda, et akrediteerimine on Eestis efektiivselt käivitunud ja leidnud asjatundlikku vastuvõttu. Kätiendavate hariduse hindamisvõimaluste rakendamisel võtkem eesmärgiks argumenteeritus ja heasoovlikkus.